

REJSKI PROGRAM ZA MESNE PASME OVC

Rodica, junij 2024

**Rejsko društvo: Zveza društev rejcev drobnice Slovenije
(V nadaljevanju: Društvo)**

Naslov: Groblje 3, 1230 Domžale

e-pošta: drobnica@km-z.si

Predsednik: Roman SAVŠEK

ZVEZA DRUŠTEV
REJCEV DROBNICE
SLOVENIJE

**Univerza v Ljubljani, Biotehniška
fakulteta, Oddelek za zootehniko**

Naslov: Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana

e-pošta: drobnica@bf.uni-lj.si

UNIVERZA
V LJUBLJANI

BF

Biotehniška
fakulteta

Oddelek
za zootehniko

Rejski program so pripravili:
Doc. dr. Mojca Simčič
Viš. pred. dr. Angela Cividini
Marko Bizjak, mag. inž. zoot.
Dušan Birtič, inž. kmet.
Domen Drašler, dipl. inž. zoot.
Polonca Zajc, dipl. inž. zoot.
Gregor Šen, mag. inž. zoot.

Rejski program je potrdil upravni odbor Društva dne 27. junija 2024

KAZALO VSEBINE

1	NAMEN REJSKEGA PROGRAMA	1
2	IME PASME	1
3	ZNAČILNOSTI PASME	2
3.1	Izvor in nastanek pasme	2
3.2	Značilnosti zunanosti pasme.....	3
3.3	Proizvodne lastnosti.....	7
4	GEOGRAFSKO OBMOČJE IZVAJANJA REJSKEGA PROGRAMA.....	8
5	IDENTIFIKACIJA IN REGISTRACIJA TER EVIDENTIRANJE POREKLA ČISTOPASEMSKIH PLEMENSKIH ŽIVALI	9
6	REJSKI IN SELEKCIJSKI CILJI.....	11
7	LASTNA PREIZKUŠNJA IN OCENJEVANJE GENETSKE VREDNOSTI.....	13
7.1	Preizkušnja (kontrola) plodnosti v pogojih reje	13
7.2	Biološki test v pogojih reje.....	14
7.3	Preizkušnja (kontrola) ravnosti jagnjet (potomcev) v pogojih reje	16
7.4	Ocenjevanje lastnosti zunanosti	17
7.5	Metode za genetsko vrednotenje	17
8	VZPOSTAVITEV RODOVNIŠKIH KNJIG	18
8.1	Obdobje vzpostavitve rodovniških knjig in sistem evidentiranja porekla.....	19
9	MERILA IN POSTOPKI ZA VPIS ŽIVALI V RODOVNIŠKO KNJIGO ZA POSAMEZNO MESNO PASMO OVC	19
9.1	Glavni del rodovniške knjige.....	20
9.2	Dodatni del rodovniške knjige.....	21
9.3	Uvrstitev potomcev živali, vpisanih v dodatni del, v glavni del rodovniške knjige..	22
10	RAZVRŠČANJE ČISTOPASEMSKIH MOŠKIH PLEMENSKIH ŽIVALI	22
10.1	Razvrščanje čistopasemskih plemenskih ovnov na kmetijskem gospodarstvu	22
10.2	Čistopasemski plemenski ovni priporočeni za naravni pripust.....	23
11	IZDAJANJE ZOOTEHNIŠKIH SPRIČEVAL.....	23
12	ZUNANJI IZVAJALCI	24

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Rejski cilji za teksel, dorper, suffolk in ile de France pasme ovc	11
Preglednica 2: Razvrščanje plemenskih ovnov v kakovostne razrede ob odbiri na kmetijskem gospodarstvu.....	22

KAZALO SLIK

Slika 1: Ovca pasme teksel z jagnjeti.....	4
Slika 2: Oven pasme teksel	4
Slika 3: Oven pasme dorper.....	5
Slika 4: Ovca z jagnjeti pasme dorper.....	5
Slika 5: Oven in ovca pasme ile de France z jagnjeti.....	6
Slika 6: Oven pasme suffolk.....	6
Slika 7: Ovca pasme suffolk.....	7

KAZALO PRILOG

Priloga A: Primeri zootehniških dokumentov za vodenje porekla in proizvodnje živali	
Priloga B: Navodila za ocenjevanje lastnosti zunanosti in obrazec »List za ocenjevanje živali«	
Priloga G: Primer zootehniškega spričevala	
Priloga H: Pooblastilo	
Priloga I: Poslovnik	

1 NAMEN REJSKEGA PROGRAMA

Rejski program za čistopasemske plemenske živali mesnih pasem ovc v Sloveniji se izvaja v skladu z Uredbo o reji živali (Uredba (EU) 2016/1012) na ozemlju Republike Slovenije. Z rejskim programom (RP) za mesne pasme ovc želimo ohraniti in izboljšati lastnosti posamezne pasme v naših razmerah. V rejski program želimo vključiti čim več tropov z namenom povečevanja velikosti populacij posameznih pasem in ohraniti značilne lastnosti zunanosti pri živalih. Hkrati želimo izboljšati gospodarsko pomembne lastnosti pri posamezni pasmi kot so lastnosti plodnosti (velikost gnezda) in ravnosti (hitrost rasti jagnjet). Ko bodo lastnosti plodnosti in ravnosti v selekcijskem smislu dosežene na določeni stopnji, jih želimo vzdrževati oziroma ohranjati na tej stopnji.

Izboljšanje gospodarskih lastnosti je zelo pomembno tudi v luči zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov. Odbira živali na večjo plodnost in hitrejšo rast pri mesnih pasmah prispeva k izboljšanju izkoriščanja energije in beljakovin, s tem pa tudi k manjši intenzivnosti izpustov metana in didušikovega oksida. Svoj delež k zmanjšanju intenzivnosti izpustov toplogrednih plinov prispeva tudi optimiranje krmnih obrokov, s čimer lahko dosežemo največji učinek. V okviru rejskega programa spremljamo kazalnike, ki prispevajo k učinkovitemu zmanjševanju izpustov metana iz prebavil živali. Pri mesnih pasmah je najpomembnejša hitrost rasti živali in število vzrejenih jagnjet na ovco na leto. Živali z večjo hitrostjo rasti prej dosežejo telesno maso primerno za zakol, zato so te živali ob zakolu mlajše kot počasno rastoče živali. Posledica tega je, da se pri živalih z večjo hitrostjo rasti zmanjšajo izpusti toplogrednih plinov, ki jih žival proizvede v celotnem življenjskem obdobju. Preskušanje in odbira plemenskih živali v razmerah spreminjajočega se podnebja prispeva k boljši prilagodljivosti pasme na podnebne spremembe, tako z vidika spremenjene kakovosti krme kot tudi z vidika obvladovanja vročinskega stresa.

V uporabi so različne tehnologije reje, ki temeljijo na kakovostni paši v času vegetacije in v zimskem času na osnovi kakovostne konzervirane voluminozne krme. V rejski program se vključuje tako ekološke kot tudi konvencionalne reje, ki so lahko intenzivne in srednje intenzivne, zato želimo ohraniti tip živali, ki bo prilagodljiv in bo omogočal gospodarno rejo v danih pogojih reje.

2 IME PASME

V ta rejski program so vključene naslednje specializirane mesne pasme ovc:

- **teksel** (okrajšava: **T**)
- **dorper** (okrajšava: **D**)
- **suffolk** (okrajšava: **S**)
- **ile de France** (okrajšava: **IF**)

Za kratko poimenovanje pasme pogosto uporabljamo navedene kratice, ki predstavljajo začetne črke imena pasme.

3 ZNAČILNOSTI PASME

3.1 IZVOR IN NASTANEK PASME

- Teksel ovca

Teksel ovca je izredno omišičena pasma ovc, ki izvira z otoka Texel na Nizozemskem, kjer je nastala s križanjem prvotne ovce (marsh) na otoku z nekaterimi angleškimi pasmami (leicester, lincoln, border leicester in wensleydale). Počasi se je izoblikovala specializirana mesna pasma ovc za prirejo kakovostne jagnjetine. Pasma je danes na Nizozemskem zelo razširjena in predstavlja okoli 70 % populacije ovc. Izvorna rodovniška knjiga je bila vzpostavljena leta 1909, kasneje pa so jo vzpostavili tudi v drugih državah. Kot terminalno pasmo so jo izvažali povsod po Evropi in tudi v S. in J. Ameriko, Afriko, Azijo in Avstralijo, tako je postala ena izmed mesnih pasem z najštevilčnejšo populacijo po svetu. V Franciji se je število živali te pasme hitro povečevalo, leta 1960 je populacija štela okoli 65.000 ovc. Iz Francije se je pasma leta 1970 razširila v Veliko Britanijo, kjer so selekcijo izoblikovali ovco večjega telesnega okvirja. V Veliki Britaniji je populacija teksel ovc leta 2016 štela okoli 350.000 živali (Porter in sod., 2016).

Pričetek reje teksel ovce v Sloveniji sega v leto 1979, ko so se uvozile prve teksel ovce iz Nemčije. Kasneje, leta 1991, so se ponovno uvozili še ovni (5 živali) zaradi preprečevanja parjenja v sorodstvu. Uvozi ovnov so evidentirani še kasneje leta 1997 (8 ovnov), novembra 2001, decembra 2005 (5 ovnov) in oktobra 2014. Poreklo posameznih ovc in ovnov se spremlja od prvega uvoza vse do danes znotraj Centralno podatkovne zbirke Drobница. Teksel pasma ovc je tujerodna pasma ovc v Sloveniji, ki se večinoma uporablja za gospodarsko križanje z avtohtonimi in tradicionalnimi pasmami ovc za izboljšanje klavnih lastnosti. V nekaj tropih v Sloveniji redijo čistopasemske živali (9 tropov, stanje v letu 2024). Stalež živali z znanim poreklom v Sloveniji je trenutno 209 živali teksel pasme. V zadnjih letih se stalež v Sloveniji povečuje.

- Dorper ovca

Dorper pasma ovc je nastala v Južni Afriki zaradi potreb po jagnjetih z boljšimi klavnimi lastnostmi. Njen nastanek sega v leto 1930. Pasma je nastala s križanjem mastnorepe črnoglave perzijske ovce (angl. blackhead **persian**) z ovni angleške pasme **dorset horn**. Po vsej verjetnosti je pri tem v določenem deležu sodelovala tudi ronderib afrikaner pasma. Po prvi je podedovala obarvanost, prilagodljivost in odpornost, dobro plodnost (plodna tudi izven sezone – celoletno poliestrična pasma), po drugi pa hitro rast in dobro konformacijo. Ime pasme je izpeljanka iz imen obeh izvornih pasem. Pasma je danes zelo številčna in je druga največja populacija ovc v Južni Afriki od koder jo izvažajo tudi drugod po svetu (Porter in sod., 2016).

V Sloveniji se dorper pasma uporablja kot terminalna pasma za prirejo jagnjet s hitro rastjo in klavnimi trupi z dobrimi klavnimi lastnostmi. Večinoma se ovni dorper pasme uporabljajo za križanja s pasmami za prirejo mesa, redkeje z mlečnimi pasmami.

- Ile de France

Pasma je nastala na ozemlju Francije v 19. stoletju s križanjem dishley leicester ovnov z merino de rambouillet ovcami. Prvotno je bila poznana pod imenom dishley-merino. Razširila se je na severu Francije, sedaj pa je razširjena tudi drugod po svetu. Danes je vzpostavljenih več rodovniških knjig, npr. v Španiji, Veliki Britaniji in Južni Afriki. Pasma je terminalna mesna pasma in se v mnogih državah uporablja za prirejo kakovostnih jagnjet skozi celo leto, saj pasma izraža celoletno poliestričnost. Testna postaja na območju Verdilly v Franciji je bila ustanovljena leta 1933 in letno vzredi okoli 500 plemenskih ovnov (Porter in sod., 2016).

- Suffolk

Pasma je nastala v 18. stoletju na ozemlju Anglije s križanjem southdown ovnov z lokalnimi norfolk horn ovcami. Najprej je bila poimenovana kot angl. **Southdown-Norfolk** (od koder izvira izpeljanka sedanjega poimenovanja pasme) ali tudi črnoglava ovca (angl. Blackface). Po norfolk horn ovci je pasma podedovala dobro plodnost in prilagodljivost, po southdown pasmi pa odlično konformacijo in dobro kakovost volne. Pasma je bila priznana, kot samostojna, že leta 1810 vendar pod različnimi poimenovanji, v letu 1859 pa je dokončno dobila ime suffolk. Prva rodovniška knjiga je bila vzpostavljena leta 1887 z okoli 15.000 vpisanimi ovcami. Pasma se je kasneje zelo razširila kot terminalna pasma. V Veliki Britaniji je v letu 1980 populacija suffolk pasme štela skoraj 500.000 ovc. Stalež se je kasneje zmanjšal na okoli 90.000 registriranih ovc in okoli 60.000 neregistriranih. Pasma so izvažali v mnoge države po svetu, tako je danes ena najbolj številčnih terminalnih pasem v Združenih državah Amerike, Kanadi, Avstraliji, Južni Afriki in Franciji. Izvožena je bila tudi v Avstrijo, Nemčijo, Nizozemsko, Belgijo, Poljsko, Češko, Italijo, Španijo, Portugalsko, Brazilijo in Kenijo. V določenih državah so se razvili tudi različni tipi te pasme (Porter in sod., 2016).

3.2 ZNAČILNOSTI ZUNANJOSTI PASME

- Teksel ovca

Živali, ki jih redijo v njenem izvornem okolju so srednje velikega telesnega okvirja, ovni tehtajo okoli 95 kg in ovce okoli 75 kg. Trup je globok in dobro omišičen. Vrat je kratek in zelo močan. Posebno omišičena so stegna in predel hrbta in ledij. Živali so bele barve. Glava in noge niso poraščeni z volno. Glava je značilno široka in kratka, belo obarvana s črnim gobcem in široko postavljenimi in naprej, skoraj horizontalno štrlečimi ušesi. Nosna linija je ravna. Črno obarvani so tudi parklji. Rep je kratek in sega le nekaj centimetrov čez sramnico. Živali obeh spolov so brezrožne. Volna je srednje kakovosti, debelina volnenega vlakna je v povprečju 32 mikronov, dolžina pramena je 8-15 cm, bele barve brez primesi drugih barv. Koža ostriženih živali je gladka, brez gub in rožnate barve (Porter in sod., 2016).

Slika 1: Ovca pasme teksel z jagnjeti
(https://en.wikipedia.org/wiki/Texel_sheep#/media/File:Texel_ewe_and_twin_lambs_-_geograph.org.uk_-_767717.jpg)

Slika 2: Oven pasme teksel
(https://www.reddit.com/r/Awwducational/comments/iiatm6/txel_are_a_breed_of_sheep_from_the_island_of/?rdt=58940)

- Dorper ovca

Živali dorper pasme so velikega telesnega okvirja in dobro omišičene, ki imajo trup bele barve ter glavo in vrat črne barve. Črna obarvanost glave in vratu je posledica kombinacija dominantnega alela (E^D) za črno barvo in alela (Ph^P) podedovanega od perzijske ovce, ki natančno določa mejo črne barve na belo obarvani osnovi. Črno obarvane pike po telesu ali nogah so dovoljene v zelo majhnem obsegu, ne odbirajo pa se popolnoma bele ali živali, kjer prevladuje črna obarvanost. Nezaželena je rjavo obarvana dlaka okoli oči, svetel predel pod repom in svetli parklji. Živali obeh spolov so praviloma brezrožne, pri samcih so dovoljeni

kratki rogovi. Glava je močna in dolga. Pri ovnih je značilna nagubana koža na gobcu. Nosni profil glave je rahlo izbočen in ne sme biti preveč izbočen. Ušesa so manjša, vendar sorazmerna z velikostjo glave. Vrat je srednje dolg in širok ter dobro povezan s prednjim delom telesa. Prednje noge so močne, ravne, dobro postavljene in s čvrstimi parklji. Zadnje noge so ravne in stegna dobro omišičena. Telesna masa ovnov je od 105 do 120 kg, ovc od 80 do 95 kg. Višina vihra je okoli 60 cm. Telo pokriva mešanica volne in dlake, glavo pokriva samo kratka dlaka. Posebnost pasme je, da jim volna sama odpade in jih ni potrebno striči. Volna včasih ostane le na stegnih, vratu in hrbtu. Pri potomcih križancih, volna ne odpade sama. Značilna je debela koža, ki varuje živali pred neugodnimi klimatskimi pogoji in ima zato večjo vrednost v industriji usnja (Porter in sod., 2016).

Slika 3: Oven pasme dorper (<https://www.proagrimedia.com/livestock/sheep-breeds-part-1-sheep-raised-for-mutton/>)

Slika 4: Ovca z jagnjeti pasme dorper (<https://www.proagrimedia.com/livestock/sheep-breeds-part-1-sheep-raised-for-mutton/>)

- Ile de France

Volna pri živalih je bele barve, prav tako tudi glava in noge. Glava je široka z ravnim nosnim profilom in velikimi štrlečimi ušesi. Obrazni del glave in spodnji deli nog so slabše pokriti z volno. Za živali obeh spolov je značilna brezročnost. Živali so velikega telesnega okvirja, ovni tehtajo tudi do 150 kg, ovce od 70 do 90 kg. V sprednjem delu so živali široke in globoke (Porter in sod., 2016).

Slika 5: Oven in ovca pasme ile de France z jagnjeti (<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=dR65Kd-Fam4>)

- Suffolk

Živali so velikega telesnega okvirja, široke in globoke v sprednjem in zadnjem delu z izrazito omišičenimi ledji, hrbtom, stegni in plečeti ter z močnimi kostmi. Živali obeh spolov so brezrožne. Volna je kremne barve. Značilna je črna obarvanost glave in nog. Glava in noge so neporaščene z volno. Ovni tehtajo tudi do 130 kg, ovce do 85 kg (Porter in sod., 2016).

Slika 6: Oven pasme suffolk (<https://www.logiedurnosheep.co.uk/stock-for-sale/pedigree-suffolk-rams-and-females/>)

Slika 7: Ovca pasme suffolk (<https://www.logiedurnosheep.co.uk/stock-for-sale/pedigree-suffolk-rams-and-females/>)

3.3 PROIZVODNE LASTNOSTI

- Teksel ovca

Pasma je sezonsko poliestrična in pozno spolno zrela, zato se priporočajo prvi pripusti pri starosti od 15 do 18 mesecev. Velikost gnezda je od ena do dva jagnjeta, za katere ovce dobro skrbijo. Zaradi široke glave in ozkega porodnega kanala je pri mladičih v čisti pasmi pogosto potrebna pomoč pri porodih. Kot terminalna pasma je primerna za gospodarsko križanje s pasmami ovc z večjimi gnezdi (zaradi lažjih porodov manjših mladičev).

Značilnost pasme je izjemna omišičenost in izredno pusto meso z zelo malo intramuskularne maščobe. Klavni trupi imajo v povprečju zelo visoke ocene za mesnatost in nizke ocene za zunanjo zamaščenost. Masa ostrizenega runa pri odrasli ovci je od 3,5 do 5,5 kg, ki je srednje kakovosti z debelino vlakna 32 mikronov (Porter in sod., 2016).

- Dorper ovca

Pasma je letoletno poliestrična ter zgodaj zrela. Odlikuje jo dobra plodnost in omišičenost. Ovni dorper pasme se uporabljajo kot terminalna pasma za prirejo jagnjet. Klavni trupi jagnjet dosegajo dobre klavne lastnosti. Ovce naj bi se prvič pripuščale pri starosti 8 do 10 mesecev in pri telesni masi od 46 do 51 kg. Velikost gnezda je okrog 1,5 jagnjeta na gnezdo. Povprečna rojstna masa znaša okoli 3,5 kg. Prirasti jagnjet do odstavitve so različni in predvsem odvisni od maternalnih lastnosti ovce, rojstne mase in velikosti gnezda. Prirasti so od 255 do skoraj 300 g/dan pri enojčkih in okoli 200 g/dan pri dvojčkih. Za dorper pasmo je značilno, da se jagnjeta hitreje zamastijo, zato se v izogib preveliki zamaščenosti jagnjeta zakolje pri 32 do 35 kg. Klavnost naj bi znašala od 40 do 50 %, odvisno od telesne mase ob zakolu (Porter in sod., 2016).

- Ile de France

Ile de France je poznana kot terminalna pasma. Pasma redijo v mnogih državah za prirejo kakovostnih jagnjet skozi celo leto, saj so živali obeh spolov spolno aktivne tudi izven sezone. Zaradi dobre vitalnosti jagnjet ob rojstvu in dobrih materinskih lastnosti so zelo majhne izgube zaradi poginov. Rojstna masa jagnjet je povprečno 4 kg. Povprečna masa jagnjet pri starosti 42 dni je od 19 do 22 kg in pri starosti 100 dni od 34 do 41 kg. Zaradi velike hitrosti rasti jagnjet, le ta dosežejo telesno maso za zakol še pred starostjo 100 dni. Pasma uporabljajo za gospodarsko križanje z drugimi pasmami. Navajajo odlično klavnost, tudi do 53 %, uradno evidentirana pa je bila celo 66,4 % klavnost. Značilna je tudi majhna zamaščenost klavnih trupov in izrazita omišičenost ledij, hrbta in stegen, zaradi česar dosega večje deleže več vrednih makrokonfekcijskih kosov. V povprečju nastrižejo 4 kg runa od ženske živali, z debelino vlakna v povprečju 25 mikronov (Porter in sod., 2016).

- Suffolk

V Združenih državah Amerike so se usmerili v izrazito selekcijo na večji telesni okvir in dobro omišičenost, kjer ovni dosegajo od 115 do 160 kg, ovce pa 80 do 115 kg telesne mase. Dnevni prirasti, ki jih dosegajo jagnjeta, so lahko zelo veliki. Rezultat takšne selekcije je v ZDA povzročil kostno deformacijo, dedno prirojeno anomalijo (recesivni gen na kromosomu 6), ki se je kazala pri jagnjetih v obliki hondrodisplazije na nogah (izrazito dolgi biclji) in uleknjene hrbtenice (Porter in sod., 2016).

V Veliki Britaniji so ohranili značilno grobo konformacijo in dolg trup z dobro omišičenostjo. Povprečna telesna masa odraslih ovnov je 130 kg in ovc okoli 84 kg. Tudi v drugih državah selekcija temelji na omišičenosti in velikem telesnem okvirju (Porter in sod., 2016).

Klavni trupi jagnjet te pasme so znani po majhni zunanji zamaščenosti in večji vsebnosti intramuskularne maščobe (Porter in sod., 2016).

Volna je stranski proizvod, v povprečju se je nastriže od 2,5 do 3 kg od ene odrasle ovce. Premer volnenga vlakna je od 31 do 34 mikronov, dolžina pramena 5 – 10 cm (Porter in sod., 2016).

4 GEOGRAFSKO OBMOČJE IZVAJANJA REJSKEGA PROGRAMA

Tropi posameznih pasem, ki so vključene v ta rejski program, so razširjeni na območju celotne Slovenije.

V informacijskem sistemu CPZ Drobница je že vpisano ali pa se bo vpisalo rejce in živali posameznih pasem, ki so vključene v ta rejski program, kot osnova za rejsko delo in spremljanje velikosti posameznih populacij. Spremljanje velikosti populacije je eden od rejskih ciljev, kjer je cilj povečevanje staleža in čim večji delež populacije vključiti v rejski program. V CPZ Drobница je že evidentiranih devet rejcev, ki redijo ovce teksel pasme ter po en rejec, ki redi ovce pasme dorper, suffolk in ile de France (stanje junij 2024). Trenutno velikost populacij pasem teksel, dorper in suffolk, v Sloveniji, ocenjujemo na okoli 200 živali po posamezni

pasmi, pri pasmi ile de France pa na okoli 400 živali. V zadnjih letih se število živali posameznih pasem, ki so vključene v ta rejski program, povečuje, zato je interes rejcev po vzpostavitvi rodovniške knjige za vsako pasmo še toliko večji.

V rejski program za mesne pasme ovc se lahko vključijo kmetijska gospodarstva, ki svoj trop živali navedenih pasem v poglavju 2 in 3 redijo na območju Republike Slovenije. Pravico glede sodelovanja rejcev v rejskem programu določa 13. člen Uredbe (EU) o reji živali 2016/1012. Rejci, ki vstopijo v ta rejski program se zavežejo, da v njem sodelujejo po pravilih, ki jih določa ta rejski program. Obveznosti in pravice rejcev so navedene tudi v Poslovniku Društva ([Priloga I](#)).

5 IDENTIFIKACIJA IN REGISTRACIJA TER EVIDENTIRANJE POREKLA ČISTOPASEMSKIH PLEMENSKIH ŽIVALI

Identifikacijo in registracijo za vso drobnico v Sloveniji vodi Sektor za identifikacijo in registracijo ter informacijske sisteme (SIRIS) znotraj Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) v okviru Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije (MKGP). Vse živali vrste ovca v vseh tropih po Sloveniji morajo biti označene (identificirane) in registrirane v skladu s pravom Unije o zdravju živali v zvezi z identifikacijo in registracijo domačih živali.

Rejec, ki s svojimi živalmi vstopi v ta rejski program, mora zagotoviti znano poreklo ob vsaki identifikaciji novorojene živali, zato jih mora čimprej po rojstvu ustrezno označiti in zagotoviti sledljivost porekla. Evidenca porekla čistopasemskih plemenskih ovc se vodi v informacijskem sistemu Centralne podatkovne zbirke (CPZ) Drobnica (CPZ Drobnica). Živali, ki so vključene v ta rejski program se vpišejo v posamezno rodovniško knjigo za posamezno pasmo. Rodovniška knjiga za posamezno mesno pasmo ovc iz tega rejskega programa je del informacijskega sistema CPZ Drobnica. Za rejsko društvo rodovniške knjige tehnično vodi zunanji izvajalec – Biotehniška fakulteta, Univerze v Ljubljani.

Pred vpisom v rodovniško knjigo (RK) morajo biti živali posamezno identificirane in registrirane v skladu s pravom Unije o zdravju živali. Žival se v rodovniško knjigo vpiše pod identifikacijsko številko, ki jo ima žival vpisano na sredstvu za identifikacijo drobnice. Žival se ob vpisu v rodovniško knjigo evidentira pod tekočo zaporedno številko vpisa v rodovniško knjigo. Številka vpisa v rodovniško knjigo je razvidna tudi na zootehniškem spričevalu za posamezno žival.

Rejec, ki s svojimi živalmi sodeluje v tem rejskem programu, mora ob vsaki identifikaciji novorojene živali evidentirati tudi njeno poreklo. Evidentiranje porekla novorojene živali se zagotovi z izpolnitvijo zootehniških dokumentov »*Dnevnik pripustov za ovce*« in »*Podatki o jagnjivah*« ([Priloga A](#)), vključno z rojstno maso, potekom poroda in usodo oziroma stanjem jagnjeta. Za tehtanje novorojenih jagnjet je odgovoren rejec, zootehniški dokument »*Podatki o jagnjivah*« pa izpolni kontrolor območnega kmetijsko gozdarskega zavoda Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) ali rejec. Za označitev novorojene živali na način zagotavljanja sledljivosti porekla je odgovoren rejec sam.

Naloge rejca za zagotavljanje evidentiranja porekla novorojene živali so:

- označitev jagnjeta takoj po rojstvu na način kot to določa pravo Unije o zdravju živali - pravila o identifikaciji in registraciji domačih živali,
- tehtanje novorojenega jagnjeta takoj po rojstvu,
- beleženje podatkov o rojstvu jagnjeta.
- Za namen evidentiranja porekla, rejec zabeleži naslednje osnovne podatke:
  - identifikacijsko številko ovce, ki je jagnjila (matere jagnjeta),
  - datum jagnjitve (poroda),
  - zaporedno jagnjitev ovce,
  - število rojenih in živorojenih jagnjet v gnezdu,
  - identifikacijsko številko, spol in barvo posameznega jagnjeta,
  - identifikacijsko številko očeta jagnjeta.

Na zootehniškem dokumentu »Podatki o jagnjitvah« se zbirajo tudi informacije o morebitnih genetskih napakah novorojenega jagnjeta in podatki potrebni za kontrolo plodnosti (velikost gnezda). Potrjen zootehniški dokument »Podatki o jagnjitvah« je lahko v elektronski ali fizični obliki. V primeru elektronskega vnosa s strani rejca, dokument potrди rejec. V primeru fizične oblike pa dokument potrди tudi kontrolor območnega zavoda KGZS. Potrjen zootehniški dokument »Podatki o jagnjitvah« je predpogoj za vpis novorojene živali v rodovniško knjigo. Znani podatki se upoštevajo pri odbiri moških kandidatov za naravni pripust in ženskih živali za nadaljnjo plemensko rejo.

Podatki zapisani na zootehniških dokumentih »Dnevnik pripustov za ovce« in »Podatki o jagnjitvah« dokazujejo poreklo novorojene živali. Za živali, ki jih rejec odbere za nadaljnjo rejo pa se podatki vpišejo na zootehniški dokument »Odbira in sprejem v rodovnik« (Priloga A). Dokument je lahko izpolnjen v elektronski obliki ali v fizični obliki. V primeru elektronskega dokumenta le tega potrди rejec, v primeru fizične oblike pa ga potrđita rejec in kontrolor območnega zavoda KGZS.

Na podlagi predhodnih podatkov o naravnem pripustu ovc in podatkov o jagnjitvi (rojstvu živali) ter podatkov iz potrjenega dokumenta »Odbira in sprejem v rodovnik« se odbrane plemenske živali vpišejo v rodovniško knjigo.

Za Društvo podatke iz zootehniških dokumentov za spremljanje porekla zbirajo rejci in območni zavodi KGZS. Podatki se vnesejo v CPZ Drobница preko elektronskih zootehniških dokumentov ali preko dokumentov v fizični obliki. Vnos podatkov v CPZ Drobница izvede rejec sam ali to zanj stori zunanji izvajalec.

6 REJSKI IN SELEKCIJSKI CILJI

Rejsko in selekcijsko delo za vključene mesne pasme ovc temeljita na aktivni populaciji čistopasemskih živali vpisanih v posamezno rodovniško knjigo. Za namen doseganja rejskih in selekcijskih ciljev spremljamo poreklo in gospodarsko pomembne proizvodne lastnosti. Lastnosti pasme se dolgoročno oblikujejo preko zastavljenih rejskih ciljev, ki morajo omogočati čimbolj gospodarno rejo. Gospodarsko pomembne lastnosti, ki jih želimo izboljšati pri mesnih pasmah ovc so lastnosti plodnosti in ravnosti. Za nadaljnjo rejo se odbirajo živali skladno s selekcijskimi in rejskimi cilji.

Rejski cilji morajo biti usmerjeni tako, da rejcem omogočajo čimbolj gospodarno rejo živali. Lastnosti pasme, ki se oblikujejo dolgoročno preko zastavljenih rejskih ciljev, morajo omogočati prirejo jagnjet za meso čim boljše kakovosti, hkrati pa izboljšati ali ohraniti lastnosti plodnosti. Rejski cilji v osnovi temeljijo na ohranjanju pasemskih značilnosti opisanih v poglavjih 3.2 in 3.3.

Med rejske cilje vključujemo povečevanje velikosti posamezne populacije in nato ohranjanje stabilne velikosti populacije znotraj Slovenije. Velikost populacije spremljamo na podlagi števila vpisanih aktivnih (živih) čistopasemskih živali v posamezno rodovniško knjigo.

Glavni rejski cilji za mesne pasme teksel, dorper, suffolk in ile de France so predstavljeni v preglednici 1.

Preglednica 1: Rejski cilji za teksel, dorper, suffolk in ile de France pasme ovc

Lastnost	Rejski cilj
Velikost populacije	Vključitev čim več živali v rejski program, povečevanje in ohranjanje velikosti populacije ob doseženi stabilni velikosti populacije
*Velikost gnezda	Spremljanje, povečevanje in ohranjanje dobre plodnosti ob doseženem cilju, hkrati vplivamo na izpuste toplogrednih plinov, ki so zmanjšani zaradi večje prireje jagnjet na žival v njeni življenjski dobi
Lastnosti zunanosti	Ohranjanje primerne velikosti telesnega okvirja in omišičenosti , ohranjanje značilne obarvanosti
*Dnevni prirast jagnjet	Spremljanje, povečevanje in ohranjanje dnevnega prirasta ob doseženem cilju, zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov
Temperament	Ohranitev živahnega temperamenta, izločanje agresivnih živali
Dolgoživost	Starost živali ob izločitvi, življenjska prireja jagnjet
Odpornost	Ohranjanje dobre odpornosti
Prilagodljivost	Dobra prilagodljivost na podnebne spremembe in vročinski stres v danih pogojih reje
Materinske lastnosti	Dobro izraženo skrbništvo matere za novorojena jagnjeta, večja preživitvena sposobnost novorojenih jagnjet
Brezročnost	Evidentiranje in ohranjanje brezročnosti; evidentiranje morebitnih nastavkov rogov
Preprečevanje parjenja v sorodstvu	Izvajanje načrtnega parjenja med čim manj sorodnimi živalmi

*Lastnost bo genetsko vrednotena (napovedovanje plemenske vrednosti za velikost gnezda in dnevni prirast jagnjet), ko bo v posamezni populaciji na voljo dovolj podatkov za izračun plemenske vrednosti za posamezno lastnost

Pri odbiri živali upoštevamo značilnosti pasme in dajemo prednost živalim z boljšimi lastnostmi zunanosti. Pri mesnih pasmah je zaželen velik trup ter globoka in široka prsa ter dovolj širok križ, kar omogoča velik telesni okvir za prirejo mesa. Živali, ki so širše v križnem delu imajo tudi lažje porode. Hrbet naj bo raven, križ rahlo pobit, ravne sprednje in zadnje noge s pravilnim kotom skočnega sklepa in pravilnimi biclji (ne premehki in ne prestmi).

Pri odbiri ženskih živali smo pozorni tudi na oblike in pripetost vimena. Želimo dobro pripeto vime, ki omogoča ohranjanje funkcionalnega vimena v daljši življenjski dobi. Dolžina, debelina in položaj seskov so tiste lastnosti, ki omogočajo nemoteno sesanje jagnjet. Glava in nosni profil sta primerna pasmi. Spremljamo brezročnost in za nadaljno rejo odbiramo brezrožne živali. Preverjamo tudi napake na čeljusti, zaradi katerih ni pravilnega ugriza. Takšne živali se slabo pasejo, kar se pogosto odraža na zunanosti in v telesni kondiciji.

Lastnosti zunanosti so posredno povezane s proizvodnimi lastnostmi živali oz. z gospodarsko bolj pomembnimi lastnostmi. Ocenjevanje lastnosti zunanosti se v populacijah mesnih pasem ovc izvaja pri moških živalih – kandidatih za naravni pripust na kmetijskih gospodarstvih. Sistem ocenjevanja lastnosti zunanosti je opisan v [Prilogi B](#).

Med rejske cilje vključujemo tudi lastnosti, kot so temperament, dolgoživost, odpornost in prilagodljivost na dane pogoje reje. Tako dajemo poseben poudarek tudi tistim sekundarnim lastnostim zunanosti, ki so pomembne za dolgoživost, odpornost in prilagodljivost. Pomemben rejski cilj je tudi ohranjanje dobrih materinskih lastnosti. Najpomembnejša materinska lastnost, ki jo je potrebno stalno izboljševati, je dobro izražanje skrbništva matere za novorojena jagnjeta. Rejec, pri odbiri mladih živali za pleme, upošteva materinske lastnosti matere jagnjeta. Rejci ne odbirajo za nadaljnjo rejo jagnjet od mater, ki slabo skrbijo za svoje mladiče. Temperament živali lahko ocenimo subjektivno, nezaželene so živali, ki kažejo agresivno obnašanje (predvsem ovni), zaželena je žival živahnega (pri ovnih) do mirnega (pri ovcah) temperamenta. Posredni pokazatelji dolgoživosti živali so starost živali ob izločitvi, število jagnjitev v življenjski dobi in število rojenih in živorojenih mladičev v življenjski dobi živali, ki jih upoštevamo pri odbiri živali. Intenzivnost rasti (dnevni prirast) je zelo pomembna lastnost pri pasmah za prirejo mesa, zato se dnevni prirast jagnjet v pogojih reje spremlja pri vseh jagnjetih ženskega in moškega spola po metodi lastne preizkušnje potomcev, opisane v poglavju 7.3 tega rejskega programa.

Med selekcijske cilje spadajo lastnosti, pri katerih zagotavljamo genetsko variabilnost, ki je osnova za genetski napredek pasme. V ta namen se v okviru rejskega programa spremljajo posamezne gospodarsko pomembne lastnosti v populaciji, ki bodo vključene v genetsko vrednotenje (izračun plemenskih vrednosti). Za lastnosti intenzivnost rasti (dnevni prirast jagnjet v pogojih reje) in velikost gnezda (število rojenih jagnjet) se v rejskem programu predvideva implementacija genetskega vrednotenja, ko bo na voljo dovolj podatkov za točno oceno plemenskih vrednosti pri posamezni pasmi.

Za dnevni prirast in velikosti gnezda želimo v okviru tega rejskega programa ohranjati pozitivne genetske spremembe in preprečiti negativne genetske spremembe.

7 LASTNA PREIZKUŠNJA IN OCENJEVANJE GENETSKE VREDNOSTI

Lastna preizkušnja se po tem rejskem programu izvaja na živalih samih ali na njihovih potomcih v pogojih reje, v laboratorijih in drugih nosilcih dejavnosti.

Lastna preizkušnja živali in ocenjevanje genetske vrednosti se izvajata v skladu s pravili iz priloge III Uredbe (EU) o reji živali 2016/1012.

Lastno preizkušnjo v pogojih reje lahko opravljamo po metodah A (imenovani zunanji izvajalec), B (rejec) ali C (kombinacija obojega).

V okviru tega rejskega programa se izvaja naslednje preizkušnje:

- preizkušnja (kontrola) plodnosti,
- biološki test,
- preizkušnja (kontrola) ravnosti jagnjet (potomcev) v pogojih reje,
- ocenjevanje lastnosti zunanosti,
- preizkušnja v laboratorijih.

7.1 PREIZKUŠNJA (KONTROLA) PLODNOSTI V POGOJIH REJE

Preizkušnjo plodnosti v pogojih reje se izvaja po metodi B (rejec sam) ali metodi C (kombinacija rejca in kontrolorja).

Za namen preizkušnje plodnosti pri ovcah se zbirajo podatki o jagnjitvah za vsako posamezno ovco v tropu, ki je vključena v rejski program oziroma je vpisana v posamezno rodovniško knjigo. Rejec za zagotavljanje porekla novorojenih jagnjet beleži tudi »Dnevnik pripustov« ovc (matere), kamor za vsak trop ovc vpiše identifikacijsko številko plemenjaka (očeta), ki je bil odbran za naravni pripust v tem tropu. Ob jagnjitvi rejec za vsako posamezno ovco, ki je jagnjila, zabeleži datum poroda (datum jagnjitve), zaporedno jagnjitev in število rojenih ter število živorojenih jagnjet. Rejec takoj po jagnjitvi poskrbi za označitev novorojenih jagnjet z neponovljivo identifikacijsko številko in tako zagotovi sledljivost porekla. Rejec takoj po označitvi novorojenih jagnjet oziroma najkasneje v roku 24 ur vsa živorojena jagnjeta v gnezdu tudi stehta in zabeleži rojstno maso vsakega jagnjeta. Evidentiranje podatkov o plodnosti (število rojenih in število živorojenih jagnjet) se zagotovi z izpolnitvijo zootehniškega dokumenta »Podatki o jagnjitvah« (Priloga A), vključno s stehtano rojstno maso, potekom poroda in stanjem jagnjeta. Na dokument »Podatki o jagnjitvah« se zabeležijo tudi ostali podatki potrebni za vodenje porekla, ki so opisani v poglavju 5. Za evidentiranje podatkov o plodnosti in za tehtanje novorojenih jagnjet poskrbi rejec.

Podatki za spremljanje kontrole plodnosti, ki se evidentirajo na dokument »Podatki o jagnjitvah« so:

- identifikacijska številka matere,
- zaporedna jagnjitev,

- datum jagnjitve,
- število rojenih jagnjet,
- število živorojenih jagnjet,
- potek poroda,
- identifikacijska številka očeta,
- identifikacijska številka jagnjeta,
- spol jagnjeta (moški, ženski, dvospolnik),
- barva jagnjeta,
- pasma jagnjeta,
- rojstna masa jagnjeta,
- stanje jagnjeta ob rojstvu (pogin, mrtvorojen, spaček),
- materinske lastnosti matere (skrb za jagnjeta; dobra mati, slaba mati).

Podatki na dokumentu »*Podatki o jagnjitvah*« so pogoj za preizkušnjo plodnosti pri posamezni živali v rejskem programu. Zootehniški dokument »*Podatki o jagnjitvah*« lahko izpolni (v elektronski ali fizični obliki) rejec sam (B metoda) ali pa to zanj opravi kontrolor (v elektronski ali fizični obliki) ob prvem obisku, čimprej po jagnjitvah (C metoda). V primeru izpolnjevanja dokumenta s strani rejca, le tega potrdi rejec, v primeru izpolnjevanja dokumenta s strani kontrolorja, le tega s podpisom potrdita rejec in kontrolor. V primeru elektronskega poslovanja vnos izvede rejec ali to zanj stori kontrolor, v primeru dokumentov v fizični obliki pa vnos v CPZ Drobница, izvede rejec ali kontrolor ali Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.

Na podlagi zbranih podatkov v okviru preizkušnje plodnosti se naredi analiza lastnosti plodnosti za vse ovce, ki so bile v koledarskem letu vključene v preizkušnjo plodnosti. Rezultate analize plodnosti prejmejo vsi rejci enkrat letno za vsako posamezno ovco, ki je bila vključena v rejski program. Izpis analize plodnosti zajema rezultate o zadnji jagnjitvi vsake ovce v koledarskem letu in prirejo posamezne ovce. Analizo podatkov o plodnosti izvede zunanji izvajalec Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.

Rezultati analize plodnosti so rejcem za lasten trop razvidni tudi preko dostopa v CPZ Drobница.

Ta rejski program predvideva implementacijo genetskega vrednotenja za lastnosti plodnosti, ko bo na voljo dovolj veliko število podatkov za čim bolj točen izračun plemenske vrednosti. Rejski program bo takrat dopolnjen s prilogo z opisom statističnih modelov za ocenjevanje plemenske vrednosti za velikost gnezda.

7.2 BIOLOŠKI TEST V POGOJIH REJE

Biološki test v pogojih reje se izvaja po metodi B (rejec sam) ali metodi C (rejec in kontrolor).

Biološki test se izvaja hkrati s preizkušnjo plodnosti, prav tako se podatki o biološkem testu evidentirajo na skupnem zootehniškem dokumentu »*Podatki o jagnjitvah*« (**Priloga A**). Ta dokument uporabljamo tako za vodenje podatkov o plodnosti, kot tudi za vodenje podatkov o biološkem testu, hkrati pa je ta dokument tudi predpogoj za zagotavljanje porekla novorojenih živali. Na ta način se izognemo nepotrebnemu prepisovanju podatkov.

Rejec zabeleži naslednje podatke o biološkem testu takoj po rojstvu oziroma najkasneje 24 ur po rojstvu:

- identifikacijska številka matere,
- potek poroda,
- spol jagnjeta,
- usoda jagnjeta ob rojstvu (pogin, mrtvorojen), kamor se zabeleži tudi morebitne:
- genetske napake in posebnosti jagnjeta (spaček in drugo).

Osnovni cilj izvajanja biološkega testa je preprečevanje širjenja genetskih napak oz. nezaželenih lastnosti zunanosti v populaciji jagnjet za naslednje generacije. Pri biološkem testu se posveča posebna pozornost morebitnim prirojenim napakam in nezaželenim lastnostim zunanosti. Vključeno mora biti čim večje število živali, saj se prirojene napake, katerih nosilci so recesivni geni z zelo majhno frekvenco, običajno redko pojavljajo v populaciji. Jagnjeta, vključena v biološki test, so potomci mater, ki so vpisane v rodovniško knjigo.

Potek poroda je podatek, ki ga lahko oceni le rejec živali. Rejec živali je prvi in največkrat edini prisoten pri porodu. V primeru, ko je porod enostaven in ni potrebne pomoči, rejec označi potek poroda, kot lahek ali normalen. V primeru, ko je pri porodu potrebna pomoč rejca ali veterinarja, se potek poroda označi kot težek. Pri tem moramo ločiti med težkimi porodi s poginom jagnjeta in drugimi stopnjami težavnosti porodov. Za potek jagnjitve uporabljamo naslednji šifrant oziroma stopnje težavnosti jagnjitve:

- 1 – lahka,
- 2 – normalna,
- 3 – težka, potrebna pomoč,
- 4 – težka s poginom mladiča (do 24 ur po porodu),
- 5 – abortus v zgodnjem obdobju brejosti,
- 6 – abortus v zadnjem obdobju brejosti.

Za spol jagnjeta se zabeleži spol na podlagi šifranta:

- 1 – moški spol,
- 2 – ženski spol,
- 3 – dvospolnik.

V rubriko »usoda« jagnjeta se zabeleži stanje mladičev ob rojstvu na podlagi šifranta:

- 1 – pogin,
- 2 – mrtvorojen

in morebitne prirojene lastnosti ali nezaželene lastnosti zunanosti v populaciji jagnjet, kot je

- 3 – spaček.

Za Društvo podatke o biološkem testu zbira rejec sam (B metoda) ali rejec in kontrolor območnega zavoda KGZS (C metoda). V primeru elektronskega poslovanja, vnos izvede rejec sam ali to zanj stori kontrolor, v primeru dokumentov v fizični obliki pa vnos podatkov v informacijski sistem CPZ Drobница izvede rejec, kontrolor ali Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.

7.3 PREIZKUŠNJA (KONTROLA) RASTNOSTI JAGNJET (POTOMCEV) V POGOJIH REJE

Preizkušnjo ravnosti jagnjet v pogojih reje se izvaja po metodi B, kar pomeni, da nalogo opravlja rejec sam.

Ravnost jagnjet v pogojih reje spremljamo na podlagi dveh tehtnih telesnih mas jagnjet. Prva tehtna telesna masa je rojstna masa. Rejec tehtanje novorojenih jagnjet opravi ob rojstvu ali najkasneje 24 ur po porodu in zabeleži rojstno maso živorojenih jagnjet. Rojstna masa jagnjeta se evidentira na zootehniški dokument »Podatki o jagnjitvah« (Priloga A). Druga tehtna telesna masa je telesna masa do starosti šestih mesecev. Drugo tehtanje jagnjet rejec običajno opravi ob odstavitvi, obvezno pa pred starostjo šestih mesecev. Podatek o drugem tehtanju rejec zabeleži na zootehniški dokument »Seznam mladičev v tropu« (Priloga A) oziroma vnese v CPZ Drobница v primeru elektronskega poslovanja. Dokument »Seznam mladičev v tropu« je lahko v fizični ali elektronski obliki. Obrazec »Seznam mladičev v tropu« izpolni, potrdi in vnese rejec sam, lahko pa vnos zanj opravi kontrolor ali Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.

Za namen vodenja podatkov o drugem tehtanju jagnjet rejec k pripadajoči identifikacijski številki jagnjeta zabeleži:

- datum tehtanja,
- telesna masa jagnjeta.

Pri obeh tehtanjih je pomembno, da rejec tehtanje opravi na enak način. Priporočljivo je, da se za tehtanje znotraj posameznega tehtalnega obdobja uporablja tehtnica, ki naj omogoča merjenje z natančnostjo vsaj 0,5 kg (za rojstno maso priporočljiva natančnost 0,1 kg) (ICAR guidelines, Section 21, junij 2021). Rojstna masa je genetsko determinirana in ima velik vpliv na potek poroda, zato je korektno beleženje rojstne mase s tehtanjem zelo pomembno.

Telesna masa ob drugem tehtanju (odstavitvi) nam posredno poda tudi informacije o mlečnosti matere. Telesna masa ob odstavitvi je pomemben podatek za analizo rasti v obdobju po odstavitvi in bo vključena v oceno plemenske vrednosti za lastnosti rasti. Zaželeno je, da je starost ob drugem tehtanju znotraj tropa čimbolj izenačena. Zaželeno je tudi, da je starost ob drugem tehtanju čimbolj izenačena med tropi, ki imajo podobno tehnologijo odstavitve.

Na podlagi zbranih podatkov v okviru preizkušnje ravnosti se izračuna dnevni prirast jagnjet od rojstva do datuma drugega tehtanja. Rejec vsako leto prejme rezultate preizkušnje ravnosti jagnjet za svoj trop, kjer so izračunani dnevni prirasti za vsakega posameznega jagnjeta, povprečen dnevni prirast v tropu in povprečen prirast jagnjet v populaciji posamezne mesne pasme v tekočem koledarskem letu. Podatki so rejcem za lasten trop razvidni tudi elektronsko preko dostopa v CPZ Drobница.

Ta rejski program predvideva implementacijo genetskega vrednotenja za lastnosti rasti, ko bo na voljo dovolj veliko število podatkov za čimbolj točen izračun plemenske vrednosti. Rejski program bo takrat dopolnjen s priložnostjo z opisom modelov za ocenjevanje plemenske vrednosti za lastnosti rasti.

Za Društvo podatke o ravnosti jagnjet zbira rejec sam. Vnos v informacijski sistem CPZ Drobница v primeru elektronskega poslovanja izvede rejec sam, v primeru dokumentov v fizični obliki pa vnos podatkov izvede rejec sam ali kontrolor ali Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani. Analizo podatkov izvede Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.

7.4 OCENJEVANJE LASTNOSTI ZUNANJOSTI

Lastnosti zunanosti živali so genetsko povezane z gospodarsko pomembnimi proizvodnimi lastnostmi, kot so zmogljivost rasti, mesnatost, dolgoživost, itd., zato ima ocenjevanje lastnosti zunanosti velik pomen.

Ocenjevanje lastnosti zunanosti pri ovnih izvaja imenovana strokovna Komisija za odbiro plemenjakov za naravni pripust ([Poglavje 10.1 tega rejskega programa](#)). Ocenjevanje lastnosti zunanosti se izvaja pri: mladih ovnih v pogojih reje na kmetijskem gospodarstvu, odbranih za naravni pripust.

Ocenjevanje lastnosti zunanosti živali poteka po sistemu linearnega opisovanja in ocenjevanja živali opisanega v [Prilogi B](#) tega rejskega programa. Ocenjuje se posamezne telesne lastnosti, ki so združene v sklope telesnih lastnosti (okvir, oblike, omišičenost in moda). Poleg tega se zabeleži tudi morebitne napake lastnosti zunanosti (na čeljusti, število paseskov, razcepljen skrotum itd.).

Po tem načinu ocenjevanja lastnosti zunanosti se ocenjuje čistopasemske plemenske ovne (kandidate za naravni pripust) v pogojih reje na kmetijskem gospodarstvu.

Skupna ocena lastnosti zunanosti se zabeleži na »*List za ocenjevanje živali*« ([Priloga B](#)). Ocene za vsako posamezno ocenjevano lastnost zunanosti, kot tudi skupna ocena lastnosti zunanosti se vnesejo iz dokumenta »*List za ocenjevanje živali*« v CPZ Drobница.

Skupna ocena lastnosti zunanosti se upošteva kot eden izmed kriterijev za razvrstitev ovna v kakovostni razred.

Za Društvo ocenjevanje lastnosti zunanosti izvedejo predstavniki zunanjih izvajalcev KGZS in Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Za Društvo vnos v CPZ Drobница in analize izvede Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.

7.5 METODE ZA GENETSKO VREDNOTENJE

V rejskem programu za mesne pasme ovc je za lastnosti intenzivnost rasti (dnevni prirast jagnjet v pogojih reje) in velikost gnezda (število rojenih jagnjet) predvidena implementacija genetskega vrednotenja, ko bo na voljo dovolj podatkov za čimbolj točno napoved plemenskih vrednosti.

Genetsko vrednotenje bo vezano na lastnosti, katerih fenotipske vrednosti se merijo ali ocenjujejo v okviru tega rejskega programa. Genetsko vrednotenje bo vključevalo spremljanje porekla, zbiranje podatkov o fenotipu, pripravo podatkov, napovedovanje plemenskih vrednosti za posamezne lastnosti, skladiščenje in presojo ustreznosti statističnih modelov za napovedovanje plemenskih vrednosti ter razvoj in vzdrževanje aplikacij za analize in preglede podatkov.

Za napovedovanje plemenskih vrednosti bomo uporabljali metode, ki so znanstveno sprejemljive v skladu z uveljavljenimi zootehniškimi načeli. Za napovedovanje plemenskih vrednosti se bodo podatki o lastnostih in poreklu pridobivali iz CPZ Drobница, kjer se bodo arhivirali tudi vsi rezultati.

Ocenjevanje genetske vrednosti bo pripravljeno v skladu s pravili iz Priloge III in Poglavlja V Uredbe o reji živali. Za ocenjevanje genetske vrednosti plemenskih živali je Rejsko društvo imenovalo zunanjšega izvajalca Biotehniško fakulteto Univerze v Ljubljani (druga priznana organizacija v reji drobnice). Država članica oziroma njen pristojni organ (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano) je z odločbo št. 33205-63/2023/8 pooblastilo zunanjšega izvajalca Biotehniško fakulteto Univerze v Ljubljani za izvajanje naloge ocenjevanja in napovedovanja genetske vrednosti za plemenske ovce in koze. Pri ocenjevanju genetske vrednosti zunanji izvajalec sledi pravilom in standardom Mednarodnega odbora za kontrolo proizvodnosti živali (ICAR).

Ob implementaciji napovedovanja plemenskih vrednosti za lastnosti dnevnega prirasta jagnjet in velikosti gnezda bo statistični model za ocenjevanje plemenske vrednosti predstavljen v prilogi temu rejskemu programu, kot dopolnitev odobrenega rejskega programa.

Izračun plemenskih vrednostih za obe lastnosti bodo prejeli vsi rejci, ki so vključeni v ta rejski program, prav tako pa bodo rezultati na voljo rejcem za lastni trop tudi preko vstopa v CPZ Drobница.

8 VZPOSTAVITEV RODOVNIŠKIH KNJIG

S tem rejskim programom se vzpostavljajo nove rodovniške knjige za posamezne mesne pasme ovc (4) navedene v poglavju 2 in 3 tega rejskega programa. Vključene pasme ovc se redijo na območju Republike Slovenije. Interes rejcev je vzpostavitev rodovniških knjig za vsako posamezno pasmo v Sloveniji za namen spremljanja porekla in proizvodnje. Posamezna rodovniška knjiga bo vzpostavljena na podlagi populacije ovc pasem teksel, dorper, suffolk in ile de France, ki so tujerodne pasme in se v Sloveniji redijo v čisti pasmi in za namen gospodarskega križanja z lokalnimi pasmami za namen izboljšanja mesnatosti potomcev križancev.

Vzpostaviti želimo naslednje rodovniške knjige:

1. **Rodovniška knjiga za teksel ovco**, skrajšano RK T,
2. **Rodovniška knjiga za dorper ovco**, skrajšano RK D,
3. **Rodovniška knjiga za suffolk ovco**, skrajšano RK S,
4. **Rodovniška knjiga za ile de France ovco**, skrajšano RK IF

8.1 OBDOBJE VZPOSTAVITVE RODOVNIŠKIH KNJIG IN SISTEM EVIDENTIRANJA POREKLA

Rodovniška knjiga za posamezno pasmo se vzpostavlja na podlagi populacije živali posamezne pasme, ki so bile v preteklosti pripeljane iz izvornih ali drugih držav članic ali tretjih držav na območje Republike Slovenije. Pasma so se na območju Republike Slovenije ohranile in se razširile zaradi njihovih izjemnih lastnosti, kot sta omišičenost živali (mesnatost klavnih trupov) in hitra rast (odlični dnevni prirasti). Interes rejcev za uporabo teh pasem je vedno večji, glavni namen je prireja pitovnih jagnjet oziroma vrhunskih klavnih trupov ter kakovostnega plemenskega materiala ter uporaba ovnov za gospodarsko križanje.

Evidentiranje porekla živali se vzpostavlja znotraj CPZ Drobница. Za populacijo teksel ovc je evidentiranih 9 rej z okoli 200 živali. Populacije dorper, suffolk in ile de France so v postopku evidentiranja, število, tako rejcev, kot živali v evidenci CPZ Drobница se iz dneva v dan povečuje. Osnovni vir podatkov za vnos čistopasemskih živali v posamezno rodovniško knjigo je zootehniška dokumentacija, ki mora biti v skladu z Uredbo 2016/1012.

Za vnos čistopasemske živali posamezne pasme v posamezno rodovniško knjigo za isto pasmo se zahteva zootehniško spričevalo oziroma dokumentacija, ki izkazuje, da je žival vpisana v rodovniško knjigo v državi iz katere je bila odpremljena. Natančna merila so opredeljena v poglavju 9 tega rejskega programa.

Kontrola porekla za populacijo posamezne pasme se je v preteklih letih vodila znotraj CPZ za obstoječe trope teksel ovce in za posamezen trop dorper, suffolk in ile de France pasme.

Dokončna vzpostavitev rodovniških knjig za posamezno pasmo je predvidena v obdobju enega do dveh generacijskih intervalov, to je v obdobju pet do deset let.

9 MERILA IN POSTOPKI ZA VPIS ŽIVALI V RODOVNIŠKO KNJIGO ZA POSAMEZNO MESNO PASMO OVC

Rodovniško knjigo za posamezno mesno pasmo ovc vodi rejsko društvo. Tehnične postopke vodenja za rejsko društvo izvaja zunanji izvajalec Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani znotraj informacijskega sistema Centralne podatkovne zbirke Drobница (CPZ Drobница) v skladu s tem rejskim programom.

Posamezna rodovniška knjiga iz poglavja 8 je razdeljena na **glavni in dodatni del**.

Rejsko društvo mora na zahtevo rejca v primeru, da so izpolnjeni vsi pogoji za vpis v rodovniško knjigo, žival vpisati v ustrezen del rodovniške knjige po prejemu vse potrebne dokumentacije v čim krajšem možnem času.

Znotraj rodovniške knjige se vodijo tudi premiki živali (sledljivost) iz tropa v trop. V rodovniški knjigi se vodi aktivna populacija (žive živali) kot tudi njihovi predniki (nežive živali). Nežive

živali ostanejo del rodovniške knjige, kot neaktivni del populacije, saj so pomemben vir informacij za napovedovanje plemenskih vrednosti.

Vsi rejci drobnice, tako tisti, ki so vključeni v ta rejski program, kot tudi tisti, ki niso vključeni v noben rejski program, morajo sporočiti podatke o izločitvah in premikih svojih živali v Register drobnice na obratu (RDO), ki ga vodi SIRIS znotraj UVHVVR v okviru MKGP.

Podatki o premikih, poginih ali zakolih se za potrebe vodenja ažurne rodovniške knjige pridobijo iz omenjenih podatkovnih zbirk, ki jih vodi pristojno ministrstvo. Premiki živali v rodovniški knjigi morajo biti skladni z uradnimi evidencami, ki jih vodi pristojno ministrstvo. Izločitev živali iz rodovniške knjige je potrebna za ažurno vodenje aktivne velikosti populacije in prikaz trenutnega stanja v populaciji. Velikost populacije je eden od kriterijev določanja stopnje ogroženosti pasme in pomemben kriterij za opredelitev zootehniških ukrepov v populaciji.

9.1 GLAVNI DEL RODOVNIŠKE KNJIGE

Glavni del rodovniške knjige za posamezno mesno pasmo ovc zajema čistopasemske plemenske živali posamezne pasme, katerih starši in stari starši so vpisani v glavni del iste rodovniške knjige.

Osnovni pogoji za vpis čistopasemske živali posamezne mesne pasme ovc v glavni del posamezne rodovniške knjige:

- identifikacija in registracija živali je v skladu s pravom Unije o zdravju živali - pravila o identifikaciji in registraciji domačih živali in v skladu s pravili iz tega rejskega programa,
- poreklo živali je vzpostavljeno po pravilih iz poglavja 5 tega rejskega programa,
- žival je potomec staršev in starih staršev, ki so vpisani v glavni del iste rodovniške knjige,
- v primeru nakupa iz držav članic Unije, če žival ali njen zarodni material spremlja zootehniško spričevalo, izdano v skladu z Uredbo (EU) 2016-1012, ki izkazuje, da je žival ali darovalka zarodnega materiala vpisana v glavni del rodovniške knjige za isto posamezno pasmo, ki jo vodi rejsko društvo v tej državi članici.

V glavni del rodovniške knjige za posamezno pasmo se lahko vpišejo čistopasemske plemenske živali iste pasme ali njihov zarodni material, ki so vstopile v Unijo (iz tretjih držav), in potomci, ki izvirajo iz zarodnega materiala, ki so vstopili v Unijo, kadar:

- je ta plemenska žival ali darovalka tega zarodnega materiala vpisana v rodovniško knjigo za isto pasmo, ki jo vodi rejski organ v tretji državi odpreme (ta rejski organ mora biti vključen na seznam rejskih organov, vzpostavljen v skladu s členom 34 Uredbe (EU) 2016/1012,
- ta plemenska žival ali darovalka tega zarodnega materiala ustreza značilnostim posamezne pasme iz tega rejskega programa,

- to plemensko žival ali njegov zarodni material iz tretjih držav, ki vstopijo v Unijo spremlja zootehniško spričevalo, ki ga izda rejski organ iz seznama iz člena 34, ki vodi rodovniško knjigo za posamezno pasmo v tej tretji državi, ali uradna služba tretje države, iz katere je bila žival odpremljena.

Zarodni material lahko spremlja zootehniško spričevalo, ki ga na podlagi informacij rejskega društva ali rejskega podjetja izda osemenjevalno središče za pridobivanje ali skladiščenje semena ali skupina za odvzem in pridobivanje zarodkov, odobreni za trgovino s tem zarodnim materialom znotraj Unije v skladu s pravom Unije o zdravju živali.

Zootehniško spričevalo lahko odstopa od vzorčnega obrazca spričevala iz Uredbe, vendar mora biti vsa vsebina iz poglavja I dela 2 Priloge V ali poglavja I dela 3 Priloge V (vsa vsebina iz vzorčnega obrazca) navedena v drugih dokumentih, ki spremljajo to plemensko žival in jih je izdalo rejsko društvo ali rejsko podjetje v tej državi.

V primeru zarodnega materiala:

- informacije glede darovalcev tega zarodnega materiala so navedene v drugih dokumentih ali kopijah izvirnega zootehniškega spričevala, priloženega temu zarodnemu materialu, ali jih pred ali po odpremi tega zarodnega materiala na zahtevo da na voljo rejsko društvo ali rejsko podjetje ali drugi nosilci dejavnosti iz odstavka 1 člena 31 Uredbe (EU) 2016/1012,
- informacije o semenu, jajčnih celicah ali zarodkih so navedene v drugih dokumentih, ki spremljajo to seme, jajčne celice ali zarodke, in jih izda rejsko društvo ali rejsko podjetje ali drugi nosilci dejavnosti iz odstavka 1 člena 31 Uredbe (EU) 2016/1012.

V primeru odstopanja od oblike in vsebine zootehniškega spričevala, mora rejski organ, ki izvaja rejski program, ali drug nosilec dejavnosti iz odstavka 1 člena 31 Uredbe (EU) 2016/1012 zagotoviti izčrpen seznam teh dokumentov, z izjavo zajamči, da so informacije iz ustreznih delov in poglavij Priloge V navedene v teh dokumentih in potrdi vsebino teh dokumentov.

Na podlagi ustrezne priložene dokumentacije, ki spremlja čistopasemsko plemensko žival v prometu ali njen zarodni material v prometu ter ustreznih zagotovil rejskega organa, na zahtevo rejca, rejsko društvo vpiše čistopasemsko plemensko žival v glavni del posamezne rodovniške knjige v najkrajšem možnem času.

9.2 DODATNI DEL RODOVNIŠKE KNJIGE

V dodatni del rodovniške knjige se vpišejo plemenske živali, ki ne izpolnjujejo pogojev za vpis v glavni del rodovniške knjige za posamezno pasmo.

Osnovni pogoji za vpis živali v dodatni del rodovniške knjige za posamezno mesno pasmo ovc:

- identifikacija in registracija živali je v skladu s pravom Unije o zdravju živali – pravila o identifikaciji in registraciji domačih živali in v skladu s pravili iz tega rejskega programa,
- lastnosti zunanosti živali morajo ustrezati lastnostim posamezne pasme iz poglavja 3 tega rejskega programa.

9.3 UVRSTITEV POTOMCEV ŽIVALI, VPISANIH V DODATNI DEL, V GLAVNI DEL RODOVNIŠKE KNJIGE

Uvrstitev potomcev živali, vpisane v dodatni del posamezne rodovniške knjige v glavni del te iste rodovniške knjige določa točka 1 Poglavja III, Priloge II Dela 1 Uredbe (EU) 2016/1012:

- V glavni del rodovniške knjige se lahko vpiše prva generacija potomcev ženske živali vpisane v dodatni del rodovniške knjige, če:
- ima ta ženska žival mati in staro mati po materini strani vpisani v dodatni del te iste rodovniške knjige in
- ima ta ženska žival očeta in oba stara očeta vpisana v glavni del te iste rodovniške knjige.

10 RAZVRŠČANJE ČISTOPASEMSKIH MOŠKIH PLEMENSKIH ŽIVALI

Razvrščanje čistopasemskih moških živali mesnih pasem ovc v kakovostne razrede se izvaja na kmetijskih gospodarstvih v pogojih reje.

10.1 RAZVRŠČANJE ČISTOPASEMSKIH PLEMENSKIH OVNOV NA KMETIJSKEM GOSPODARSTVU

Čistopasemske plemenske ovne na kmetijskih gospodarstvih razvrsti dvočlanska Komisija za odbiro plemenjakov za naravni pripust.

Komisijo za odbiro plemenjakov za naravni pripust na kmetijskem gospodarstvu sestavljata:

- selekcionist za drobnico območnega Kmetijsko gozdarskega Zavoda KGZS in
- strokovni vodja rejskega programa ali njegov namestnik imenovan pri zunanjem izvajalcu Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani.

Kandidate za naravni pripust, rojene na kmetijskem gospodarstvu na območju izvajanja tega rejskega programa se razvrsti v kakovostne razrede (2A, 2B, 3A in 3B) od najboljšega do najslabšega na podlagi naslednjih podatkov:

- Dnevni prirast v obdobju od rojstva do drugega tehtanja
- Skupna ocena lastnosti zunanosti.

Preglednica 2: Razvrščanje plemenskih ovnov v kakovostne razrede ob odbiri na kmetijskem gospodarstvu

Kakovostni razred	*Dnevni prirast od rojstva do drugega tehtanja, g/dan	Skupna ocena lastnosti zunanosti
2A	min 220	min 7
2B	min 200	min 6
3A	/	min 5
3B	/	< 5

*Če dnevni prirast od rojstva do drugega tehtanja ni poznan, se lastnost hitrosti rasti ocenjevane živali upošteva glede na starost živali in telesno maso na dan ocenjevanja

Ker za plemenske ovne razvrščene na kmetijskem gospodarstvu ni znanega podatka o oploditveni sposobnosti semena, te ovne ne razvrstimo v razreda 1A ali 1B.

V primeru razvrščanja čistopasemskih plemenskih ovnov iz prometa iz drugih držav članic ali v primeru vstopa v Unijo iz tretjih držav, če to plemensko žival spremlja dokumentacija z navedbo rezultatov lastne preizkušnje ali ocenjevanja genetske vrednosti, lahko Komisija to žival razvrsti v kakovostni razred na podlagi genetskih vrednosti (plemenske vrednosti), ki so razvidne iz spremljajoče dokumentacije in na podlagi ocenjevanja lastnosti zunanosti (Preglednica 2).

10.2 ČISTOPASEMSKI PLEMENSKI OVNI PRIPOROČENI ZA NARAVNI PRIPUST

Priporočeni čistopasemski plemenski ovni za naravni pripust so ovni, ki so razvrščeni v kakovostne razrede 2A, 2B in 3A na podlagi razvrščanja na kmetijskem gospodarstvu na način opisan v poglavju 10.1 tega rejskega programa.

Čistopasemski plemenski ovni razvrščeni v kakovostni razred 3B se ne priporočajo za naravni pripust.

Veljavnost statusa kakovostnega razreda ovnov za naravni pripust ni časovno omejena.

Za Društvo čistopasemske plemenske ovne za naravni pripust priporoči Komisija za odbiro plemenjakov za naravni pripust v sestavi, kot je navedeno v poglavju 10.1.

11 IZDAJANJE ZOOTEHNIŠKIH SPRIČEVAL

Rejsko društvo, ki vodi rodovniško knjigo, na zahtevo rejca izdaja zootehniška spričevala za čistopasemske plemenske živali, ki so vpisane v glavni del posamezne rodovniške knjige. Tisk zootehniškega spričevala izvede zunanj izvajalec Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani, pri čemer se uporabljata predpisan obrazec in vsebina, usklajena z Uredbo (EU) 2016/1012. Podpisnik zootehniških spričeval pri zunanjem izvajalcu Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani je s strani Rejskega društva pooblaščen oseba ([Priloga H](#)). Pogoje za promet s plemenskimi živalmi in njihovim zarodnim materialom določa Uredba (EU) 2017/717. Rejsko društvo izda ustrezno zootehniško spričevalo za potrebe prometa plemenskih živali in njihovega zarodnega materiala.

Na zahtevo rejca rejsko društvo izdaja zootehniška spričevala za čistopasemske plemenske živali če:

- rejec sodeluje v rejskem programu,
- če je žival vpisana v glavni del rodovniške knjige za posamezno mesno pasmo ovc.

Vsebina zootehniškega spričevala je v skladu z Uredbo (EU) 2016/1012. Primer zootehniškega spričevala je naveden v [Prilogi G](#).

12 ZUNANJI IZVAJALCI

V tem poglavju so navedene informacije o sodelujočih zunanjih izvajalcih in njihovih kontaktnih podatkih ter kontaktnih osebah.

Zunanji izvajalci, ki za Društvo izvajajo posamezne naloge tega rejskega programa so:

- Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za zootehniko, Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana, Druga priznana organizacija v reji drobnice; angela.cividini@bf.uni-lj.si, mojca.simcic@bf.uni-lj.si

Informacije o dejavnostih:

- *Strokovno vodenje*
  - *Vzdrževanje in nadgradnja rodovniške knjige*
  - *Vodenje informacijskega sistema – CPZ Drobnica – vnos podatkov ter podeljevanje pravic uporabnikom*
  - *Objava podatkov*
  - *Odbira in sprejem plemenskih živali v rodovniško knjigo*
  - *Izdajanje zootehniških spričeval*
  - *Napovedovanje genetskih vrednosti*
  - *Ocena in odbira plemenjakov*
  - *Ocenjevanje lastnosti zunanosti*
  - *Genski testi*
  - *Preprečevanje parjenja v sorodstvu, načrt parjenja*
  - *Ohranjanje genetske variabilnosti*
  - *Program rabe plemenskih živali*
  - *Mednarodno sodelovanje – ICAR*
- Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS), Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana, daniло.potokar@kgzs.si
  - Kmetijsko gozdarski zavod (KGZ) Ljubljana, Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana, matjaz.hribar@lj.kgzs.si
  - Kmetijsko gozdarski zavod (KGZ) Kranj, Cesta Iva Slavca 1, 4000 Kranj, igor.stanonik@kr.kgzs.si
  - Kmetijsko gozdarski zavod (KGZ) Celje, Trnoveljska cesta 1, 3000 Celje, dominik.pecovnik@ce.kgzs.si
  - Kmetijsko gozdarski zavod (KGZ) Murska Sobota, Ulica Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota, ales.horvat@kgzs-ms.si
  - Kmetijsko gozdarski zavod (KGZ) Novo mesto, Šmihelska 14, 8000 Novo mesto, andrej.kastelic@kgzs-zavodnm.si
  - Kmetijsko gozdarski zavod (KGZ) Nova Gorica, Pri hrastu 18, 5000 Nova Gorica, pavla.plesnicar@go.kgzs.si
  - Kmetijsko gozdarski zavod (KGZ) Ptuj, Ormoška 28, 2250 Ptuj, dani.skaza@kgz-ptuj.si

Informacije o dejavnostih KGZS in KGZ-jev:

- *Preverjanje porekla*
- *Biološki test*
- *Spremljanje reprodukcijskih lastnosti*
- *Lastna preizkušnja v pogojih reje (kontrola rastnosti)*
- *Ocena in odbira plemenjakov*
- *Ocenjevanje lastnosti zunanosti*
- *Spremljanje premikov živali*

Zveza društev rejcev drobnice Slovenije ugotavlja, da vsi zunanji izvajalci izpolnjujejo vse potrebne zahteve za izvajanje dejavnosti v tem rejskem programu.

Zveza društev rejcev drobnice Slovenije ugotavlja, da med zunanjimi izvajalci in gospodarskimi dejavnostmi rejcev, ki sodelujejo v rejskem programu, ni navzkrižja interesov.

VIRI:

ICAR Guidelines. 2021. The global standard for livestock data, Section 21, Version June 2021. <https://www.icar.org/index.php/icar-recording-guidelines/> (12.9.2024)

Izvedbena uredba (EU) 2017/717 Komisije (EU) z dne 10. aprila 2017 o določitvi pravil za uporabo Uredbe (EU) 2016/1012 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z vzorčnimi obrazci zootehniških spričeval za plemenske živali in njihov zarodni material. Ur. list RS 109, 9-63 str.

Porter V., Alderson L., Hall S.J.G., Sponenberg D.F. 2016. Mason's world encyclopedia of livestock breeds and breeding, Volume 1. CPI Group (UK) Ltd, croydon, London, 131 str.

Uredba (EU) 2016/1012 Evropskega parlamenta in sveta z dne 8. junija 2016 o zootehniških in genealoških pogojih za rejo, trgovino s čistopasemskimi plemenskimi živalmi, hibridnimi plemenskimi prašiči in njihovim zarodnim materialom ter za njihov vstop v Unijo ter o spremembi Uredbe (EU) št. 652/2014, direktiv Sveta 89/608/EGS in 90/425/EGS ter razveljavitvi določenih aktov na področju reje živali. Ur. list RS 171, 66-143 str.